

Nebát se a nenaletět

PLÁNOVANÝ PŘEVVRAT V NĚMECKU

Konspirace a dezinformace inspirují podobné nálady
a činy také v České republice

Připravil Krizový informační tým
Ministerstva vnitra České republiky

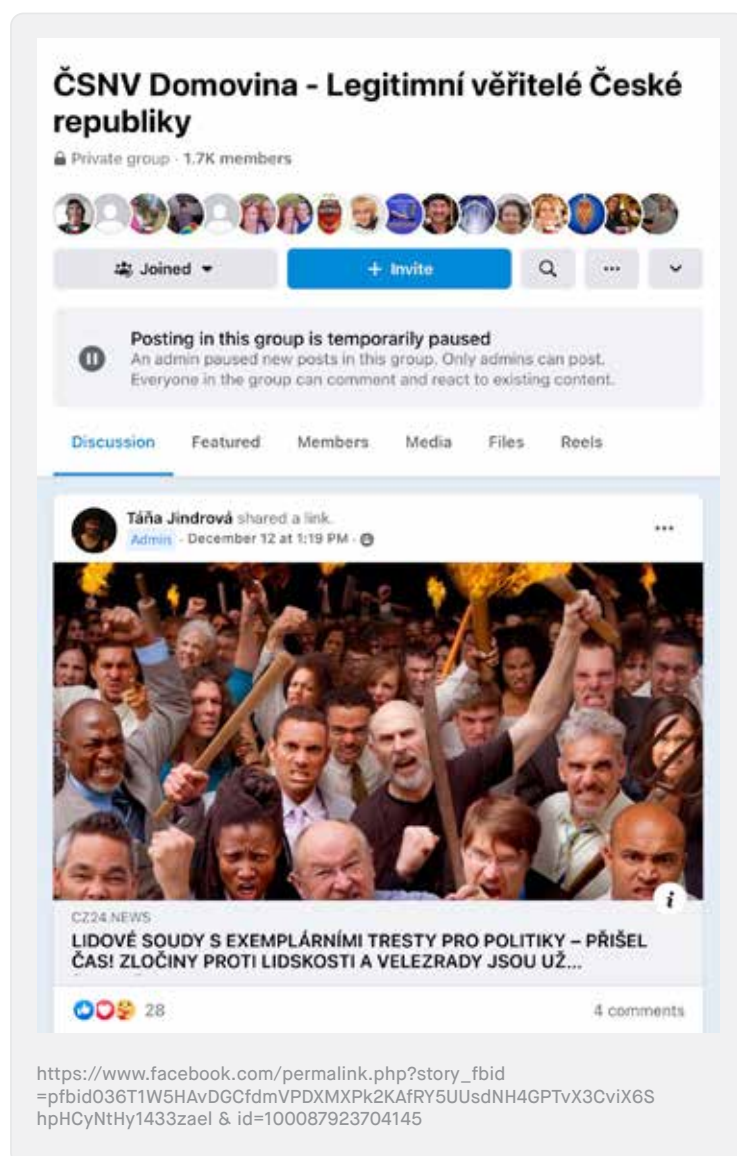
Aktualizováno 2. 1. 2023

Shrnutí

V Německu začátkem prosince 2022 překazila policie pokus dobře organizované skupiny provést státní převrat. Tzv. Říšští občané jsou příkladem, kam až může dojít víra v protisystémové konspirační teorie.

Fenomén konspiračně laděných protisystémových skupin se vyskytuje po celém světě. Často je spojen s šířením dezinformačních narativů a na popularitě nabyl i za pandemie COVID-19. V USA je známá především politická konspirační teorie QAnon, v České republice bychom našli shodné rysy u skupiny Společenství legitimních věřitelů České republiky, tzv. Občanského parlamentu nebo lidí sdružujících se kolem osoby Ladislava Vrabely.

Šíření konspirací může být nebezpečné. **Pokud příznivci odmítají uznat právní systém demokratického státu, ve kterém žijí, může je to vést k přesvědčení, že mohou odporovat legitimnímu systému i násilím.** Přestože obdobná hnutí prozatím nemají potenciál skutečně ohrozit silná státní zřízení zemí euroatlantického prostoru, jejich vysoce manipulativní charakter může vést k páchání teroristických činů i jiné násilné trestné činnosti.

Co je obsahem konspiračních teorií

QAnon

Po prezidentských volbách v USA v roce 2021 vtrhl dav do budovy Amerického Kongresu. Hlavním důvodem bylo zpochybnění výsledků prezidentských voleb. Vyšetřování ukázalo, že někteří výtržníci byli vyznavači konspirační teorie QAnon. Ti věří, že Spojené státy jsou ovládány satanistickými pedofilními elitami a bývalý prezident Donald Trump měl tajný plán na jejich odstranění. Teorie se původně omezovala na USA, později se ale začala celosvětově šířit. Hnutí se vyznačuje silnou nedůvěrou ve stát a jeho instituce, a jak ukázal incident z ledna 2021, **jeho členové mají potenciál se radikalizovat a provádět i organizované útoky proti veřejným činitelům a státním institucím.**

Říšští občané

V prvním prosincovém týdnu 2022 provedly německé bezpečnostní složky rozsáhlé razie proti skupině, která plánovala v Německu násilný státní převrat a nastolení režimu podobného tomu z roku 1871.

Někteří členové skupiny patřili k tzv. *Říšským občanům*, kteří zpochybňují legitimitu režimu v Německu, tvrdí, že postupně začíná být ovládáno milióny migrantů. Průkazná je také inspirace teorií QAnon. Další vazby jsou na spirituálně ezoterické spolky a na tzv. Jinak smýšlející (*Querdenker*), tedy hnutí založené za pandemie COVID-19, které odmítalo veškerá pandemická opatření vyhlášená státem a pořádalo proti nim demonstrace.

Hlavní myšlenkou hnutí je přesvědčení, že dnešní Německo není suverénním státem a je ovládáno židovskými elitami, které se snaží rozpoutat válku. Ideologie má antisemitské,

rasistické, ultrapravicové a silně antisystémové rysy. Členové se pokusili také o kontakt se zástupci Ruské federace, kteří jim měli napomoci ke svržení vlády a nastolení nového pořádku.

Zajímavým aspektem tohoto případu je především velikost skupiny, která **podle německých služeb sdružovala až 21 tisíc členů**, dále pak zapojení vyšších společenských vrstev i přímo pracovníků státní správy, (*šlechticů, soudců, politiků i vojáků*), a dobrá vnitřní organizace i schopnost dlouhé spolupráce.

<https://www.instagram.com/p/CcBpPFVs8Qb/>

Společenství legitimních věřitelů České republiky

Takové konspirační teorie mají své obdoby i v České republice. Společenství legitimních věřitelů České republiky (SLVČR) je skupina lidí, podle které **rozdělení ČSFR proběhlo nelegálně a Česká republika je ve skutečnosti firmou zaregistrovanou ve Velké Británii**. Podle nich tedy obyvatelé tedy nemají povinnost se jakkoli podřizovat moci státu. V důsledku toho vyzývají k rozvázá-

ní vztahu s „korporací Česká republika“ a nerespektování orgánů výkonu státní moci. **V pořádku je občanská neposlušnost, nerespektování rozhodnutí soudu nebo odmítání platit daně.**

Ačkoli SLVČR neuznávají stát a jeho instituce, nebrání jim to ve využívání veřejných služeb jako pošty, zdravotní péče či městské hromadné dopravy, zároveň se nikterak nevyjadřují k (ne)legitimitě jiných států. V ČR existují i další podobná hnutí, ale SLVČR jsou z nich nejvýraznější.

Kdo a proč konspirační teorii vytvořil a kdo ji šíří

Teorie QAnon vznikla v komunitě anonymního internetového fóra 4chan. Takové prostředí umožňuje podobným teoriím se šířit a přispívá i k radikalizaci jejích příznivců. **Jak u QAnon, tak i v případě Říšských občanů se jednalo a jedná především o starší osamělé a sociálně izolované muže.** Tento rys je společný pro většinu hnutí inspirovaných touto konspirační teorií.

Příznivce ^[1] podporující antisystémové konspirační teorie lze rozdělit do tří kategorií.

1. **Lidé, kteří se dostali do tíživé finanční situace** a hledají rychlé řešení svých problémů. Jejich motivace je primárně ekonomická.
2. **Lidé s protivládní či protistátní orientací**, jejichž motivace je především ideologická.
3. **Nejrůznější podvodníci**, kteří se snaží vydělat na lidské naivitě a důvěřivosti.

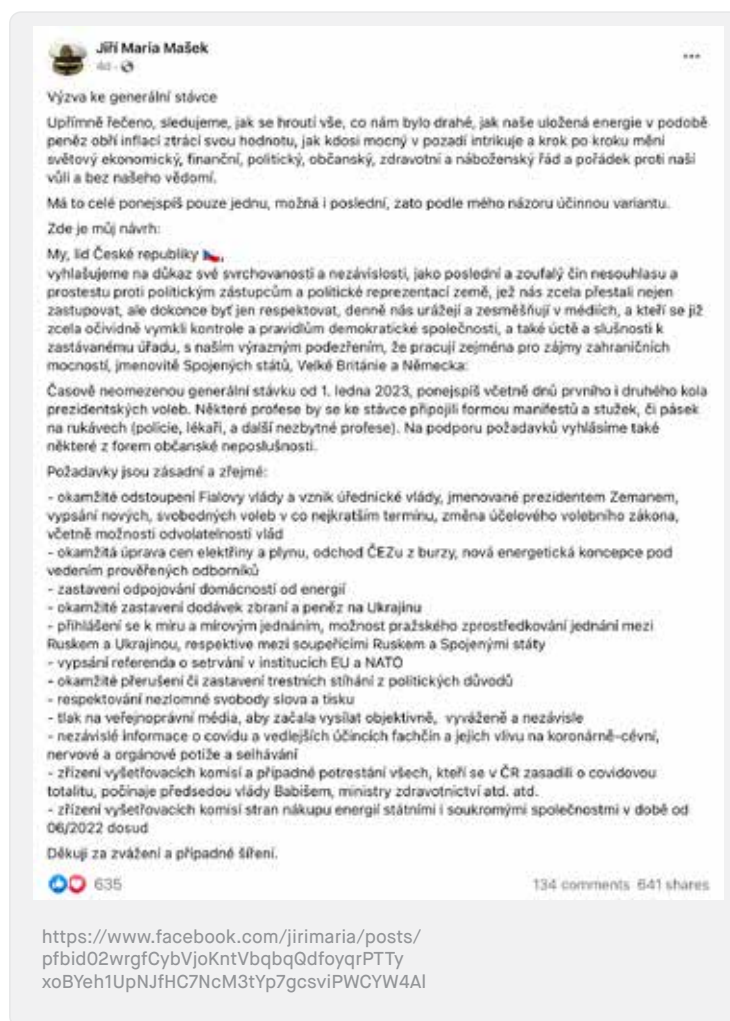
[1] Na rozdíl od příznivců QAnon (kteří nezastávají radikálně antisystémový postoj a kteří vidí spiknutí za současnou vládou prezidenta J. Bidena a podporují například D. Trumpa) nebo hnutí Říšských občanů, SLVČR (Společenství legitimních věřitelů České republiky) jdou ještě dále. SLVČR jsou odnoží příznivců celosvětově rozšířeného hnutí SCM (Sovereign Citizen Movement), které je antisystémové ze svojí podstaty.

Jakými způsoby se teorie šíří

Konspirační teorie se typicky šíří na sociálních sítích, internetových fórech, v anonymních internetových komunitách či prostřednictvím řetězových e-mailů, ale samozřejmě i běžným osobním kontaktem. **Pro-vázanost kanálů ale také šířitelů s dezinformační komunitou není náhodná.**

Jsou to právě dezinformace, které mají za cíl hledat a zneužívat slabiny občanské společnosti a usilovat tak o její postupný rozklad. V zájmu cizích vlivových informačních operací je právě narušení fungování současného společenského systému. V rámci hybridní války se jedná o první krok oslabení a rozkladu společnosti před případným nasazením jiných prostředků pro zlomení vůle protivníka.

Konspirační teorie se tak často vyskytují ve skupinách na sociálních sítích, které se zaměřují na ezoterismus, odmítání proticovidových opatření či prosazující prokremelské narativy. Ty totiž často nabízejí alternativní společensko-politický systém, který by nahradil ten současný Západní, který dle členů těchto komunit ztělesňuje vše špatné, dekadentní a ne-přirozené.

V současné době je jednou z nejvýraznějších postav české dezinformační scény Ladislav Vrabel, jehož *Česká republika na 1. místě* má ve svých požadavcích mimo jiné předání státní moci vládě odborníků do vyspání dalších mimořádných voleb. Osoby i ideologie spojené s působením Vrabela jsou v souladu s tezemi propagandy Kremlu. Netají se také vystupováním proti očkování a dalším opatřením proti šíření COVID-19. Styčných bodů s Říšskými občany i jinými konspiračními hnutími je tedy hned několik. **V českém kontextu ale na rozdíl od výše zmíněných nikdy nedošlo ke sjednocenému a organizovanému postupu takových skupin, ve kterých panuje chaos a neshody různých vůdčích osobností, které mají různé zájmy.**

Proč je to nebezpečné

Konspirační antisystémové teorie, a konspirační a dezinformační narativy mají potenciál **získávat si podporu lidí, kteří jsou v těžké životní situaci, ze které nevidí žádné východisko a kdy nevěří, že jim stát může pomoci.** Další skupinou jsou lidé, kteří nedokáží najít místo ve společnosti a cítí se být od ní izolovaní.

AllatRa apod.. takže za mně jediná cesta je Lojza Hlásenský s jeho návrhem inteligentního a legálního odboje a prohlášení o neplatnosti vlády, která porušuje ústavu, dle ústavy na to máme právo od lokálních malých měst a obcí postupně vyhlásit neposlušnost vládě a nové volby.. jiná cesta není podle mně.. konec hlášení... Odpovídalo by to záměru globalistů uspořádat další krvavý Majdan a převrat za fialovo mužiky už je dávno připravena nová NWO loutková vláda než sjednotí národy do jedné sekty WEF či TS a dosadí na trůn Antikrista - spasitele falešného a jediného vůdce— to je sionistický sabatiánský plán...hrůza...

<https://www.facebook.com/photo?fbid=134725399385295&set=a.120503414140827>

Ačkoli donedávna bylo jen těžko představitelné, že by podobné pokusy o odstranění demokratického systému a jeho nahrazení režimem autoritářským byly ve vyspělých a stabilních demokraciích, jakými jsou Spojené státy, Německo nebo Česká republika úspěšné, existence a míra aktivity výše uvedených skupin naznačuje rostoucí míru tohoto rizika. Individuálně pod vlivem ideologií, extrémních konspirací či dezinformací, nebo i skupinově v rámci své komunity, se mohou **stoupenci těchto skupin radikalizovat a páchat tak různý druh trestné činnosti, a to včetně násilných teroristických činů.** Státní převrat se

většinou neobejde bez toho, aniž by umírali lidé, a toho si podle vlastních slov byli němečtí pučisté velmi dobře vědomi. V USA jsou zase známé případy osamělých střelců, kteří se radikalizovali právě na anonymních fórech jako je 4chan.

Další kontext

Situace na české dezinformační scéně

Dezinformace jsou dnes vládou a alespoň částí společnosti chápány jako problém, který je třeba řešit. Je to proto, že se jedná o vědomé šíření lživých, nebo hrubě zavádějících informací s úmyslem manipulace skupin lidí, na které jsou zaměřeny. Jejich cílem je hloubení příkopů, radikalizace a rozklad společnosti, a v důsledku toho změna režimu.

Škodlivost dezinformací spočívá zejména ve zneužívání svobody slova, v jejímž rámci probíhá informační působení aktérů, jejichž zájmy principům svobodného vyjadřování odporují. Česká republika se v tomto smyslu setkává s vlivovým působením organizovaných skupin i jednotlivců, využívajících emocionálních reakcí adresátů a inherentních slabin lidského vnímání. Díky moderním technologiím a algoritmům sociálních sítí mají též dezinformace potenciál přelévat se i mimo uzavřené komunity, v nichž primárně rezonují.

Z hlediska informačního působení autoritářských států se lze v ČR nejvíce setkat s propagandou Ruské federace. Její vliv se odráží nejen ve shodně nastaveném diskursu, ale i v přímém přebírání propagandy z oficiálních ruských kanálů.

Dezinformace se v českém prostředí nejsilněji šíří prostřednictvím čtyř kanálů:

1. kvazi-mediálních webů „alternativního zpravodajství“,
2. sociálních sítí (*především Facebooku, ale dále také Twitteru, Telegramu, TikToku, Vkontakte či YouTube*),
3. prostřednictvím řetězových e mailů,
4. v internetových diskuzích na velkých zpravodajských serverech.

Jak na boj s dezinformacemi

Prvním krokem je rozpoznání, že se jedná o problém, který je ve společnosti přítomný. Je třeba tuto problematiku dobře prozkoumat a popsat a vytrvale se snažit rozšiřovat o ní povědomí u široké veřejnosti.

Tento krok učinila Česká republika schválením *Auditů národní bezpečnosti* a navazujícího *Akčního plánu* v roce 2016, schválením *Národní strategie čelění hybridnímu působení* a naavazujícího *Akčního plánu* v roce 2021 a vypracováním *Analýzy připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně* v roce 2022. Od ledna 2017 funguje na Ministerstvu vnitra **Centrum proti hybridním hrozbám**, které monitoruje dezinformace s dopadem na vnitřní bezpečnost.

Boj proti dezinformacím je komplexním celospolečenským úkolem nejen pro státní správu, ale také pro politiky, osobnosti, neziskové organizace a veřejnoprávní média. V České republice se především díky neziskovému sektoru podařilo alespoň část veřejnosti informovat o hybridních hrozbách včetně těch dezinformačních.

Dalším krokem je zevrubná analýza, pochopení principů, na kterých dezinformace fungují a motivací jejich autorů i šířitelů. V tomto ohledu v České republice velmi dobře působí think-tanky a občanská hnutí, ať už *Bezpečnostní centrum Evropské hodnoty*, nebo *Čeští elfové*, dále weby jako *manipulatori.cz*, *investigace.cz*, nebo *nfnz.cz*. Ve státní sféře je to pak **Centrum proti hybridním hrozbám** na Ministerstvu vnitra ČR či **Velitelství kybernetických sil a informačních operací Armády ČR**, případně **Bezpečnostní informační služba** prostřednictvím svých výročních zpráv.

Dále je zapotřebí zvolit správný postup, zabývat se především jádrem problému, tedy prevencí, nikoli pouhým vyvracením toho,

co dezinformace tvrdí. Jako jeden z účinných nástrojů se jeví tzv. **strategická komunikace**. Pokud se státu daří mluvit k občanům jasně, srozumitelně, jednotně, koordinovaně a konzistentně, vysvětlovat své kroky, držet se svých rozhodnutí a tam, kde to jde, být transparentní, pak se logicky posiluje důvěra občanů ve státní instituce, a ti nejsou tolik náchylní podléhat manipulativním informacím. Dalším způsobem je otevřeně odkrývat taktiku druhé strany, mluvit o tom, jak dezinformace fungují a jakým způsobem nás ovlivňují.

Zřídí v České republice systém strategické komunikace státu doporučuje už Audit národní bezpečnosti z roku 2016. Nyní připravilo Ministerstvo obrany **Návrh strategické komunikace státu**, který má být předložen vládě ke schválení, ačkoliv není jisté, zda k tomu dojde před koncem tohoto roku. Mezitím na některých úřadech (Úřad vlády, Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo vnitra) **již vznikla či vznikají pracoviště strategické komunikace, která se vzájemně koordinují.**

Dlouhodobé prokremelské narativy

Dezinformace nejsou pouze aktuálním fenoménem, přestože teprve v souvislosti s anexí Krymu Ruskou federací, COVID-19 a nyní s válkou na Ukrajině získaly status zcela konkrétní bezpečnostní hrozby. Jakožto informační operace Ruské federace jsou dezinformace v našem informačním prostředí přítomné dlouhodobě a sledují v různých obměnách stále tytéž cíle.

Nejde totiž pouze o to, přesvědčit o nějaké konkrétní pravdě nebo faktu spojeném s určitou situací, ale i rozšířit obecně nihilistické „postfaktické“ myšlení, podle něhož žádná pravda ani fakta buď neexistují, nebo jsou nepoznatelné. Namísto objektivní skutečnosti existují jen subjektivní názory na ni, přičemž skutečnou výkonnou moc drží osoby nebo organizace skryté tak hluboko, že je ob

čan nemá šanci jakkoliv ovlivnit. Nejlepší je tedy nedělat prostě nic kromě naplňování svých každodenních osobních potřeb.

I. Protisystémové narativy

Dezinformační (*jinak také kvazi-mediální*) scéna nese boj proti hybridním hrozbám, dezinformacím, trestným činům z nenávisti a ve vybraných případech i terorismu velmi nelibě. Narativ, který je při komentování podobných státních aktivit šířen, je obvykle **boj za svobodu slova a obecně boj proti nespravedlivému systému**. Státní aktivity jsou označovány za potlačování ústavních svobod občanů a stát je srovnáván s předlistopadovou érou, popřípadě nacismem a fašismem.

V poslední době se častěji objevují také **narativy zpochybňující legitimitu voleb**, volených zástupců či státních institucí samotných. Tyto narativy mají za cíl podkopat legitimitu ústavního zřízení České republiky a vyvolat pocit, že participace na demokratickém procesu či zapojení do společenského života nemá smysl.

II. Prokremelské a protizápadní narativy

Prokremelský narativ je charakteristický popisem událostí ve prospěch Kremlu a nekritickým šířením jeho pohledu na určitá témata. **Vyzdvihuje Rusko jako nositele tradičních hodnot a ochránce obyčejných lidí v opozici k dekadentnímu Západu a pano-vačnému Bruselu**. Rusko je dlouhodobě vykreslováno jako oběť agrese západních států a současně jako nezdolná velmoc, která kdyby chtěla, pokoří silou celý svět, v čemž jí brání jen její lidumilnost.

Prokremelský narativ se často doplňuje s protizápadním narativem. Protizápadní narativ zahrnuje jednostrannou kritiku struktur jako NATO a EU a akcentuje kulturní úpadek západní společnosti,

např. v souvislosti s rozšiřováním práv LGBTQIA+ nebo bojem proti klimatické změně. Liberalismus samotný je vykreslován jako slabá změkčilost, která brzy vyústí v pád západní civilizace, ať už po útoku vnějším nepřítelem, nebo vnitřním rozvratem. Jako přirozený protiklad tohoto systému je pak nejčastěji propagována nějaká forma pravicově totalitní nebo oligarchické společnosti, tedy vláda „tvrdé ruky“ právě po ruském vzoru.

III. Protiimigrační narativ

Protiimigrační narativ je stálíci české dezinformační scény minimálně od roku 2015. Tento narativ má **nejčastěji charakter posilování negativního sentimentu vůči uprchlíkům odkazováním na jejich cizost a nebezpečí**. Objevuje se poukazování na údajné i skutečné kriminální incidenty či kulturní nebo náboženské požadavky s tím, že jde o záměrnou snahu ničit západoevropskou kulturu. Na dezinformační scéně probíhá trvalá produkce článků o kriminálních aktech migrantů a problémech spojených s migrací v evropských státech. Skutečné incidenty nebo události jsou často zveličovány nebo míchány s fikcí a recyklovány stále dokola tak dlouho, až se dostanou do veřejného povědomí jako „tajná pravda“, o které se už v zásadě ani nepochybuje.

Do této kategorie spadá narativ, který kritizuje vládu za to, že nadržuje uprchlíkům na úkor českých občanů, např. skrze vydávání štědrých dávek či poskytování prioritní zdravotní péče. Tento narativ jednak představuje záminku pro kritiku vlády i zpochybňování kompetence státních institucí, a jednak podněcuje šíření předsu-
dečné nenávisti a xenofobie.

IV. Narativ proti tradičním autoritám

Dezinformační scéna dlouhodobě šíří narativy, jejichž cílem je podkopat důvěru v tradiční autority mimo státní správu, tedy veřej

noprávní média, akademické instituce, představitele vědy a vědecké postupy nebo zjištění. Tyto narativy se významně projevovaly během pandemie COVID-19, byť byly přítomny už dříve. Podobně jako u protisystémového narativu se jedná o **podkopávání důvěry v instituce, které tvoří pilíře demokratické společnosti, a tedy v systém společenského uspořádání založený na demokratickém rozhodování**. V některých případech se dezinformace tohoto druhu prolínají s konspiračními teoriemi, vykreslujícími vybrané subjekty sídlící na Západě (zejm. v USA) jako „zlé elity“ které usilují o kontrolu nad lidstvem.

Je třeba zdůraznit, že nebezpečí dezinformačních narativů netkví v samotné kritice vlády. Konstruktivní kritika a demokratická opozice, pluralita názorů s možností výběru mezi několika řešeními, jsou nedílnou součástí liberální demokracie. Dezinformační narativy ovšem všechny tyto principy zpochybňují, popírají a zneužívají: manipulují, šíří záměrné lži, odvádějí pozornost od skutečných problémů a nabízejí zdánlivě jednoduchá řešení, která jsou v lepším případě nerealistická, a v tom horším poškozují zájmy České republiky ve prospěch cizí moci.

Vaše dotazy jsme připraveni
zodpovědět na adrese
krit@mvcv.cz